

Karel Richter

EVŽEN SAVOJSKÝ

Pán bitevních polí

Karel Richter

EVŽEN SAVOJSKÝ

Pán bitevních polí

EVŽEN SAVOJSKÝ

Karel Richter

Pán bitevních polí

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Copyright © Karel Richter, 2019

Cover © Roman Liščák, 2019

Photos © Österreichische Galerie Belvedere, Wikimedia Commons, 2019

Czech Edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2019

ISBN 978-80-7557-209-7 (print)

ISBN 978-80-7557-745-0 (ePub)

ISBN 978-80-7557-746-7 (mobi)

ISBN 978-80-7557-747-4 (pdf)

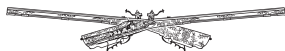
OBSAH

Kdo byl princ		Na východ od Vídně	225
Evžen Savojský?	7	Uherská rebelie	229
Prolog	9	Vítězství u Höchstädtu	237
Olympie Manciniová	11	Dozvuky vítězství	273
Hubený mládeneček	19	Nedoznělé sblížení	291
Bitva u Vídně	31	V Itálii	297
Konečně boj	55	Bitva u Cassana	305
Císařský plukovník	65	Závěr tažení	313
Príslib zářivé kariéry	73	Osvobození Turína	319
Budoucnost na vážkách	83	Na vrcholu slávy	347
Válka proti Francii	93	Boje ve Flandrech	357
Na italském bojišti	101	Zmařený mír	375
Obnovené tažení	117	Další dějství dramatu	385
Návrat do Uher	125	Císařův skon	395
Bitva u Zenty	133	Pod novým panovníkem	399
Mír s Turky	149	Nepříhodné události	407
Klid před bouří	155	Svízelná cesta k míru	413
Válka kvůli testamentu	163	Znovu proti Turkům	437
Překvapení		Dobytí Bělehradu	449
pro maršála Catinata	175	Dvorské intriky	463
Pýcha předchází pád	181	Přítel umění a věd	483
Nájezd na Cremonu	189	Usychající vavříny	491
Bitva u Luzzara	197	Poslední tažení	501
Pohled odjinud	211	Použitá literatura	509
Na pokraji zkázy	219		

KDO BYL PRINC EVŽEN SAVOJSKÝ?

Jeden z největších vojevůdců své doby, který natrvalo vešel do dějin Rakouska i Evropy. Geniální stratég, ověněný slávou pětatisíceti vítězných bitev, které vybojoval ve službách tří císařů Svaté říše římské národa německého proti Turkům, Francouzům, Španělům, Bavorům... Navíc muž, který učinil z Rakouska, k němuž tehdy patřily i české země, veliký a mocný stát. Voják, diplomat a politik, o němž pruský král Friedrich Veliký napsal: „Vládl nejenom rakouským dědičným zemím, ale celé říši. On byl vlastně císařem.“ Především byl však vojevůdcem, který v roli vrchního velitele císařských vojsk dokázal organizačně připravit, důkladně promyslet a poté spustit bitvu jako stroj, jehož chod s přehledem řídil k plánem vytyčenému cíli. Pokud v průběhu bojů vyvstaly nepředpokládané obtíže, neváhal v čele jízdy s taseným kordem v ruce strhnout vojáky k dosažení vítězství.

O princových činech se vyprávěly neuvěřitelné zkazky. Rakušané ho milovali a ctili jako národního hrdinu, spasitele země, ačkoli nebyl Rakušan ani Němec. Básníci na něj skládali ódy. Píseň o šlechtném rytíři Evženovi, která se zrodila z nadšení po jeho slavném vítězství nad tureckou přesilou v bitvě u Bělehradu, stala se národní písní. Její melodie zněla po dvě stě let při parádách rakouských vojsk. Malíři, kreslíři a rytci se předháněli v zobrazování jeho tváře orámované mohutnou nakulmovanou parukou, splývající až na ramena, i postavy s lesklým kyrysem na hrudi a s kovovými ochrannými pláty na pažích a stehnech ve vznešených vojevůdcovských pózách či v sedle ztepilého oře. Sochaři tesali do kamene či odlévali jeho bronzové busty a pomníky. Nevynikal heroickou postavou ani přísnou sličností tváře, ale hlavu nosil hrdě zpřima. A jeho velké černé, jiskrné oči vyzařovaly mo-

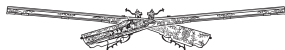
hutnost ducha a sílu vůle, s níž dovedl na cestě za vytčeným cílem překonávat sebevětší překážky, včetně svých vlastních slabin a nedostatků.

Jsou o něm napsány stohy knih. V žádné však, jak se zdá, není výslovně řečeno, i když je to z jeho životního příběhu naprosto zřejmé, že k ohromujícímu počtu jeho vítězných bitev nutno připsat ještě jednu, možná ze všech nejtěžší. Bitvu se sebou samým. Kniha, kterou se chystáte číst, není vědecky utříděným dějepisným výkladem, ale literární koláží zobrazující představy vyvolané historickými fakty načerpanými z uvedené literatury.

PROLOG

Přenesme se v duchu do roku 1654 na území Francie zmítané válkou se Španěly, kteří pronikli z Nizozemí hluboko do severovýchodní oblasti jejího území. Velí jim uprchlý francouzský protikrálovský rebelant ve španělském žoldu princ Condé, pokládáný v současné době za nejlepšího vojevůdce v Evropě. Ve Francii byl za to prohlášen za zrádce nehodného příslušnosti k vládnoucímu rodu Bourbonů. Mladý, dosud nekorunovaný král Ludvík XIV. celé dny prožívá v zákopech mezi vojáky či v sedle na koni, spí ve stanech i pod širým nebem a jídá prostou vojenskou menáž z kotlíku. Neohroženě se přitom vrhá do bojů a šarvátek. Ani záchvat úplavice jej nedonutil zanechat válčení a alespoň na pár dnů si pohovět v měkké posteli a přepychovém pohodlí královských komnat. Pilně se učí vojevůdcovskému umění od vrchního velitele francouzského vojska generála Turenna, o nic méně zdatného než Condé. Svému osobnímu lékaři Valotovi řekl: „Raději dám přednost smrti, než abych zanedbal sebemenší příležitost proslavit se a nastolit pořádek ve státě.“

Celé léto a podzim takto mladý král Ludvík XIV. prožil v polních podmínkách za vleklých bojů v oblasti Remeše. Po třicetidenním obléhání královská vojska dobyla Saint-Menehould, poslední španělský opěrný bod a vyhnala poražené španělské voje i s dezertérem Condé z území Francie. Remeš, staroslavné korunovační město francouzských králů, mohla konečně uspořádat jeho velkou korunovaci, odkládanou kvůli povstání šlechtické opozice Frondy a válce se Španělskem dva roky a devět měsíců. Korunovace se konala s veškerou patřičnou slávou a nádherou podle tradičního rituálu 7. června 1654. A brzy také král důrazně poučil parlament, že končí doba svévolných rokování vzpírajících se krá-

lově vůli, jež je výrazem neoddiskutovatelných potřeb státu. Král vládne v plném souladu se svou drahou matkou královnou Annou, jež ho po otcově smrti až do plnoletosti zastupovala v roli regentky, a milovaným kmotrem kardinálem Mazarinem, jehož převelice ctí a plně respektuje jako matčina a nyní svého prvního ministra.

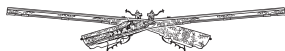
Mazarinovy soukromé plány na vytvoření vlivné příbuzenské kamarily u královského dvora utrpěly mezitím citelnou újmu tím, že v bojích občanské války padl 2. července 1652 v Paříži u svatoantonínské brány jeho synovec Paolo Mancini, jehož chtěl učinit svým mocenským následníkem. Tím horlivěji se nyní zaměřil na budování dvorské kariéry trojice Paolových z Itálie přizvaných sester, svých krásných neteří, Anny, Laury a Olympie. Dal pro ně diskrétně vyhotovit falešné šlechtické rodokmeny, rozhodnut učinit z nich vábivou návnadu pro ženichy z bohatých a vlivných šlechtických rodů.

Výchovy kardinálových neteří se na jeho prosbu ochotně ujal princezna Marie Bourbonská de Carignan, vdova po vrchním hofmistru Francie, pocházející z vedlejší větve královského bourbonského rodu. Chtěla si naklonit všemocného kardinála, aby jí pomohl zabezpečit kariéerní vzestup jejího syna Evžena Morice Savojského. Přála si pro něj získat nějaké vysoké a zároveň výnosné postavení v armádě a dobře věděla, že konečné rozhodnutí v takových záležitostech přísluší kardinálu Mazarinovi. Proto ubytovala všechny tři dívenky u sebe v královském sídle Louvru a pilně je učila, jak se mají chovat v dvorském prostředí. Umyslela si dokonce, že by jejím záměrům velmi prospělo, kdyby některou z kardinálových neteří získala pro svého syna za manželku. Do oka jí padla zejména mladičká Olympia, čiperná kráska s živýma, myšima očkama. Jenže ta jí s líbezným úsměvem poděkovala za vaši nabídku se sdělením, že je již bohužel zadaná.

Zadaná? Princezně vrtalo hlavou, kdo mohl Olympii učarovat natolik, aby mu dala přednost před princem z královského rodu, který byl zámožný a navíc docela hezký. Zakrátko přišla tajemství na kloub. Byl to sám král Ludvík XIV., tehdy již sličný, urostlý mladík.

OLYMPIE MANCINIOVÁ

Olympia byla velice krásná dívka. Král se s ní znal už řadu let. Však žili pod jednou střechou v královském paláci. Byla to nejdřív velká láska. Často se vídali a společně se věnovali hrám a všelijakým dvorským kratochvílím. Olympia se mu zalíbila ze všech dívek v Louvru nejvíc. Zamilovali se jeden do druhého. Vodili se za ruce po královských zahradách, líbali se a objímali. Za čas už věděl bezmála celý dvůr, že ti dva patří k sobě. Na plesech vždy tančili zahleděni do sebe, bez ohledu na to, že jsou všem na očích. Švédská královna Kristina za svého pobytu v Louvru oba se zájmem sledovala při různých příležitostech. Všimla si, jak se k sobě mají. Dala se slyšet, že by bylo učiněným bezprávím, kdyby se ti dva mladí lidé, kteří se tak báječně k sobě hodí, nemohli co nejdříve vzít. Kristina byla divná ženská. Mužatka. Malá, trochu při těle, široká v bocích. Tenkrát jí táhlo už na třicítku. Měla orlí nos, široká ústa, hrubý hlas. Nosila mohutnou mužskou paruku, kalhoty a hrubé škorně jako mušketýr. Přitom se strašně pudrovala. V Lyonu prý překvapila pověstnou krasavici markýzů de Ganges nahou při koupeli a byla z toho celá pryč. Vzdechala a začala ji líbat na hrdlo, na tváře, na ústa, a když se jí nepodařilo zlákat ji na lože, kde se s ní chtěla pomazlit, poslala ji zamilovaný dopis, že ji zbožňuje a že po ní touží. Opravdu divná ženská. Olympia Manciniová jí rovněž vzrušovala, ale té se to neodvážila dát najevo, neboť byla idolem krále. Ten k Olympii lnul tak velice, že se v duchu již musela vidět královnou Francie. Zaručeně se cítila vrcholně šťastná. Ani jejímu strýci kardinálu Mazarinovi by její provdání za krále možná nebylo proti mysli. Avšak královna, ačkoli se ke všem kardinálovým neteřím chovala s takřka mateřskou vřelostí, soudila, že králové se nemohou ženit z lásky, nýbrž pro bla-

ho království. Rozhodla se proto milostný vztah svého syna rozbít, dokud je čas.

Z jejího návodu Ludvíka, tehdy sedmnáctiletého, svedla paní de Beauvais, královnina dvorní dáma, žena v letech zralosti, která měla syna staršího než král, ale byla přitažlivá a v milostných radovánkách velmi zkušená. Jistě ho zaučila dobře, o to nebyl strach, ale po celém Louvru se s uštěpačným potěšením šuškal, že král její zásluhou přišel o panictví. Olympia byla ovšem touto novinkou zdrcena. Samozřejmě plakala, ale srovnala si v hlavě, že paní de Beauvais byla nástrojem královny, které byl synův sňatek s dívkou pochybného rodokmenu trnem v oku. Trpce si vyčítala, že se víc nesnažila získat si královniny sympatie. Ludvíkovi nevěru nakonec odpustila. Smířili se, ale křehké kouzlo první lásky už bylo na střepy. Olympia se snažila v Ludvíkově srdci znovu naplnit roznítit předchozí žár, ale zjišťovala, že se v jejich vzájemném vztahu cosi nenapravitelně pokazilo. Odhodlala se vydráždit co nejvíce jeho milostnou touhu a nabídnout mu, k čemu ji předtím nesměle přemlouval. Že je ochotna strávit s ním noc. Usmyslela si při té příležitosti vyzkoušet, jestli vůbec ještě něco zbylo z jejich nedávné lásky. Ve chvílích vrcholné blaženosti ho postavila před možnost, že by se s ním rozešla. Učinila tak s neurčitým náznamem, že kdosi usiluje o její ruku. Čekala projev žárlivosti, kterou byla přichystána upokojit rozhodným ujištěním o skálopevné věrnosti své lásky. Zcela nečekaně zažila chuděra bolestné zklamání. Ludvík přijal možnost jejich rozchodu s neskrývanou úlevou. Nedávno se totiž vášnivě zamiloval do Olympiiny mladší sestry Marie, kterou kardinál ještě dodatečně pozval z Říma, a lámal si hlavu, jak to Olympii šetrně sdělit, aby ji příliš nezranil. S úsměvem jí jakoby přátelsky radil, aby se nebránila sňatku, jestli ten, kdo jí ho nabízí, stojí za to. Ani se nezeptal, o koho jde. Olympii se jistě draly slzy do očí. Uvědomila si, že jejich lásce je konec. Sama si připravila past, do které se chytila. Teď jí nezbývalo, než aby se doopravdy za někoho provdala.

O vznešené uchazeče nebyla nouze. Hned jak se rozneslo, že král přenesl svůj zájem jinam a Olympia je volná, vévoda de la Meilleraie,

vrchní velitel dělostřelectva, úctyhodný, vysoce postavený a velice zámožný pán, požádal kardinála Mazarina o Olympiinu ruku pro svého syna. Kardinál si vyžádal čas, aby mohl o této nabídce s Olympií pohovořit. Té se do vdavek s vévodou nechtělo. Také paní de Carignan, která ji zasvěcovala do dvorského života, jakmile zjistila, že jejímu synovi už nehrozí soupeření s králem, popsílila si Olympii znovu navrhnout, aby se provdala za jejího syna prince Evžena Morice Savojského-Carignana. Nebyl to nerozumný návrh. Olympiina zraněná duše však ještě nebyla přístupná rozumným návrhům. Podruhé nabídku paní de Carignan odmítla. Uražená matka si spěchala postěžovat jejímu strýci kardinálovi.

Mazarin, jakkoli si jistě přál ve vlastním zájmu vidět Olympii na královském trůně, a stát se tak královým blízkým příbuzným, nahlížel zcela střízlivě nespelnitelnost svého přání a nemínil věc lámat přes koleno. Jinak se mu jeho sňatková politika s dcerami jeho dvou mladších sester, Hieronymy Manciniové a Laury Margarety Martinozziové, vcelku dařila. Svě další neteře z početného rodu Martinozziových výhodně provdal. Lauru za vládnoucího vévodu z Modeny, její sestru dal princ Conti, který byl sice nehezký, ale zato bohatý a mocný. Lauru Manciniovou si jeho přičiněním vzal za ženu vévoda de Mercour, vnuk Jindřicha IV. Teď byla na řadě zhrzená Olympia. Musel ji přimět, aby se definitivně rozloučila se svým snem, že se stane královnou. Dospěl k závěru, že nejlépe bude, když se provdá za prince Savojského-Carignana. Je to solidní a pohledný muž. Že k němu nic necítí, není rozhodující. Bez toho se lze obejít. Vlastně není ani důležité, jestli s tím souhlasí. Prostě jí nařídí si ho vzít, a hotovo. Paní hraběnky de Carignan jednoduše oznámil, že její syn je jako uchazeč o svatbu s jeho neteří vřele vítán. Tím byla tak říkajíc ruka v rukávě. Hned se spolu také domluvili na všem, co bylo třeba. Olympii prostě oznámil, že se rozhodl provdat ji za prince Evžena Morice. Ať jenom pováží to štěstí. Stane se příslušnicí bourbonské dynastie, příbuznou krále.

Olympie se nevzpírala. Věděla, že strýc promyslel ten nejlepší způsob, jak zabezpečit její budoucnost. Chtěla být poslušná jeho

vůle, neboť jeho přízeň, poté co ji král nechal ladem, byla její jedinou jistotou. A tak se konala slavná svatba. Král zařídil, že Olympiinu manželovi byl udělen titul hraběte de Soissons, který spolu s palácem stejného jména náležel prvorozenému potomku poboční větve vládnoucího rodu Bourbonů. Mimo to princ obdržel 300 000 zlatých tolarů, hodnost generála ve funkci velitele královny švýcarské tělesné gardy a úřad guvernéra v Bourbonais a v Champagni. Olympia se dnem sňatku stala nositelkou titulu hraběnka de Soissons a členkou královského příbuzenstva na úrovni princezen bourbonského rodu. Zároveň byla jmenována vrchní intendantkou královnina domu, takže se stala po královně první dámou u dvora. Začala si žít jako v pohádce, obklopena bohatstvím a přepychem. Zároveň nabyla velkého vlivu na dění u dvora. Kdekdo se nyní ucházel o její přízeň. Palác Soissons, nádherné sídlo v krásných zahradách na okraji Paříže, které kdysi patřilo českému králi Janu Lucemburskému a nedávno matce Ludvíka XIII. Marii Medicejské, ožil dlouho nebývalým společenským ruchem. Denně sem přijížděly desítky vzácných návštěvníků z dvorských kruhů, hrabata, církevní i světská knížata, generálové, maršálové a ministři. Přijížděl i strýc kardinál Mazarin, který jistě s potěšením sklízěl plody své péče o neteře, neboť každý z jejich manželů se stal bezděky nástrojem jeho vlivu v kruzích vysoké šlechty. Čím dál častěji přijížděl do paláce Soissons ve zlatém kočáře či na koni v doprovodu jízdní gardy sám král. Už pomalu nebylo dne, aby se tu neobjevil. Přijížděl se pobavit, zahrát si karty, leckdy tu vedl jednání a uděloval audience. Často doprovázel Olympii na projíždkách. U dvora se začaly potutelně trousit klevety o oživlé lásce. Olympiin manžel, který většinu času trávil služebně mimo domov, neměl nic proti tomu, že král jeho ženě věnuje tolik času a náklonnosti. Nezneklidňovalo ho dokonce snad ani pomýšlení, že mu možná nasazuje parohy. Pro někoho je čest být podváděn králem. Rozhodně to přináší prospěch.

Současně však sukničkářský Ludvík nepřestával udržovat milostný poměr s Olympiinou šestnáctiletou sestrou Marií, nedávnou absolventkou klášterní školy ve Val-de-Grée, kde dva roky

studovala poezii. To králi náramně imponovalo, ježto se sám v literatuře příliš nevyznal. Hlavně mu ovšem učaroval její zjev. Mladá, krásná dívka s hlubokýma tmavýma očima, bohatými černými vlasy, rozdělenými uprostřed hlavy pěšinkou a na spáncích zvlněnými, a s šelmovskými dolíčky ve tvářích a bílými zuby jako z porcelánu. Komu by se nezalíbila? Že se do ní král Ludvík zahleděl daleko přes míru pouhého obdivu v mezích galantní zdvořilosti, tomu se nebylo co divit. Král měl zřejmě pro ženy vrozenou slabost, která se někdy měnila až v chorobnou posedlost, povzbuzovanou vědomím, že králi je vše dovoleno a nic se mu nedá odepřít. Zprvu pojal do svého již dosti prostorného srdce obě kardinálovvy neteře. Nějakou dobu ve své náklonnosti k nim kolísal, ale nakonec v jeho nitru nabyla převahy mladinká Marie nad žensky již zralou hraběnkou de Soissons. Milostné horování pro Marii ho zachvacovalo čím dál mocněji. Královu něžnému citu byly ovšem v dané chvíli na překážku politické poměry.

Francie stále ještě vedla vleklou, vysilující válku se Španělskem. Mazarin usilovně hledal cesty k jejímu ukončení. Výhodným řešením by bylo zajisté spojení bourbonského rodu se španělskými Habsburky uzavřením dynastického sňatku krále Ludvíka se španělskou princeznou Marií Terezou. Ludvík však o něčem takovém nechtěl ani slyšet. Postavil si hlavu. Ožení-li se, tedy jen s tou, kterou miluje. S Marií Manciniovou.

Kardinál v plné shodě s královnou vdovou Annou proto odsunul Marii na nějaký čas z královy blízkosti příkazem, aby byla internována s přepychovým pohodlím na venkovském zámku v La Brouage, kam za ní poslal jako společnici její mladší sestřičku Mariannu. Ludvík byl současně svou energickou matkou přinucen odjet k armádě, aby si vydobyl vojevůdcovské ostruhy k posílení své královské autority. Odloučení mělo být podnětem k zániku nežádoucího milostného citu. Král však v poli ještě před rozhodující bitvou u Dunkerque, která skončila francouzským vítězstvím, těžce onemocněl. Mnoho nechybělo, aby ho do Paříže přivezli v rakvi. Když se po téměř zázračném uzdravení vrátil do Paříže, škodolibí závistníci si pospíšili očernit v jeho očích

vznešenou a krásnou hraběnku de Soissons kletvami, že zprávu o jeho onemocnění přijala s udivující lhostejností. Dotklo se ho to tak, že okamžitě zpřetrhal všechny své citové vazby k ní, a dokonce ji ukvapeně zbavil úřadu vrchní intendantky.

Celým svým srdcem se nyní upjal k Marii, která prokazatelně celou dobu jeho nemoci prožívala v úzkostných obavách o jeho život. Rozhodl se, že se s ní urychleně ožení, natruc všem, kdo jejich lásce nepřejí. Narazil však na rozhodný a všechny hranice královské autority přesahující odpor své matky i kardinála Mazarina, který rovněž nechtěl tento sňatek připustit, i když šlo o pozvednutí jeho neteře na královský trůn. Králova ženitba byla totiž svrchovaně důležitou kartou v zahraničně politické diplomacii. První ministr připadl na myšlenku sňatkem krále Ludvíka s dcerou vévody Savojského připoutat Savojsko pevně k Francii jako výhodnou předsunutou pozici blokující španělské državy v severní Itálii. V příhodné chvíli by se odtud dalo zahájit tažení k ovládnutí celé Itálie. Rafinovanými intrikami se snažil zlomit králův tvrdošíjný nesouhlas s tímto plánem. Ludvík se neoblomně vzpíral. Když Mazarin zorganizoval jeho setkání s vévodovou dcerou, choval se k ní zatvrzelý francouzský monarcha tak nezdvorně, že smrtelně uražená vévodkyně s ní v krajním rozhorlení spěšně odjela z Louvru. Kardinálu Mazarinovi dalo poté hodně práce, aby bohatými dary z královské pokladnice a všemožnými výmluvami na královo přetrvávající onemocnění jakž takž zažehnal závažnou diplomatickou roztržku s neblahými zahraničněpolitickými důsledky. Ze sňatku však samozřejmě sešlo, takže plán na získání Savojska touto cestou zkrachoval.

K uzavření spolehlivého míru se Španělskem, jenž začal být čím dál žádoucnější, nakonec nezbyvalo jiné řešení, než sňatek Ludvíka XIV. s prvorozenou dcerou španělského krále Marií Terezou. Mazarin se na něm dohodl se španělským vyslancem a společně podepsali písemné ujednání včetně podmínky, že manželství nezakládá nárok na španělský trůn. Souhlasit s touto výhradou se kardinál nerozpákoval, neboť podle jeho přesvědčení nikdy nic nebrání tomu, aby se uzavřené smlouvy za příznivých okolnos-

tí neporušovaly. Teď šlo jen o to přimět Ludvíka, aby se naplnění úmluvy nevzpíral.

Láska k Marii v jeho srdci nezhasnala. Psal jí tesklivé dopisy do její přepychové internace a začal si opět chodit do paláce Soissons pro útěchu k omilostněné Olympii, již pokorně poprosil o odpuštění všech příkoří, kterých se vůči ní dopustil. Předstírala pochopení pro jeho vášnivou zamilovanost do sestry Marie, jíž ve skutečnosti jeho lásku až nenávistně záviděla a z duše si ji přála zničit. Chovala se k němu jako oddaná, laskavá přítelkyně, které se lze s naprostou důvěrou svěřit s největšími tajnostmi bolestně roztouženého nitra. Strýci kardinálovi však prozrazovala všechno, co se od Ludvíka v jeho zaslepené důvěřivosti dozvídala, a podle strýcových pokynů zasévala do královny duše semínka pochybností o smyslu a nadějnosti jeho citů a obratně jej přiváděla k úvahám o ženitbě se španělskou infantkou jako královské povinnosti smířit Francii se Španělskem, aniž se zřekne uspokojování svých milostných tužeb. Ludvík při své již neúnosně dlouhé sexuální vyhládklosti přes trvající korespondenci s internovanou Marií zvolna přestával tyto tužby spojovat výhradně s ní. Při svých častých důvěrných setkáních s obdobně vyhládklou Olympií začal pociťovat sílící pokušení dopřát si rozkoše Olympiina žhavého objetí. Nakonec si ji s jejím souhlasem a přičiněním skutečně dopřál. Olympii se tak podařilo zmařit sestře dosažení toho, co se nepodařilo dosáhnout jí. Její vítězství, dá-li se tak výsledek jejího počínání nazvat, bylo i vítězstvím kardinála, který již společně s prvním ministrem Španělska připravil svatební smlouvu. S jejím naplněním vyslovil souhlas i španělský král a souhlasit byl díky Mazari nově protřelosti donucen i král Francie. Sedmého listopadu 1659 podepsal tak zvaný Pyrenejský mír, který ukončil pětadvacetiletou válku mezi Francií a Španělskem, která byla dozvukem třicetileté evropské války. Válečná pole ztichla a obě země se konečně mohly radovat z míru.

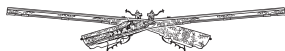
Zhrzená Marie Manciniová se po propuštění z domácího vězení vrátila do Louvru, ale dlouho v něm nepobyla. Vzdor jí hnál k tomu, aby se co nejdříve vdala. Být královnou milenkou rozhodně

odmítla. O její ruku se ucházel mladý vévoda Lotrinský, ale v domnění, že si na ni činí stále nárok král Ludvík, ustoupil od námluv, aby jí nešlapal po štěstí. Kardinál Mazarin dal nakonec jako ženi-
chovi přednost hraběti Collonovi, šlechtici ze starého římského rodu. Ten si ihned po svatbě pospíšil sdělit Mazarinovi, že svou nevěstu o svatební noci překvapivě shledal nedotčenou pannou, což je v našich kruzích, jak každý uzná, úkaz dosti vzácný.

Olympie hraběnka de Soissons se opět hrála na plném výslu-
ní královny přízně. Do jejího paláce zase houfně přijížděli vznešení hosté jako dříve. Její manžel princ Evžen Moric Carignan-Savojský se uklidnil. Od chvíle, kdy jeho choť postihla králova nemilost, se důvodně obával, že bude sesazen z úřadu guvernéra i z funkce velitele královských švýcarských regimentů a přijde o své sinekury. To nebezpečí nyní pominulo. Král opět pilně navštěvoval jeho choť a nepokrytě ji vyznamenával nevšední náklonností. Už snad i vrabci na okapech v Louvru si štěbetali o tom, že král, čerstvě oženěný se španělskou infantkou, je náramně zadobře s hraběnkou de Soissons. Přijíždí, zejména když není doma její manžel a ten bývá doma v důsledku služebních a úředních povinností poměrně zřídka. Král dokonce tráví s paní hraběnkou nepočítané hodiny v jejích soukromých komnatách paláce, ložnici nevyjíma-
je. Vyjížděli si ve dvou i do přírody a pobývali sami v uzavřeném kočáře se zataženými záclonkami. Zpovzdálí je přitom diskrétně doprovázeli a střežili jezdci královny tělesné gardy. Někdy kočí vznešené dvojici na pasece v trávě rozprostřel houni, rozložil kolem talíře s lahůdkami, poháry a konvici s vínem a s úklonami mizel z dohledu, neboť král si při takových kratochvilích přísně zapovídal svědky. Že se spolu nemodlili, nepředpokládal jistě ani kardinál, který si ostatně na modlení s krásnými ženami také ni-
jak zvlášť nepotrpěl...

HUBENÝ MLÁDENEČEK

Zatímco rozmarná houpačka měnících se poměrů a vrtkavé královny přízně unášela Olympii, hraběnku de Soissons, během let, která uplynula ode dne její svatby 21. února 1658, od příjemnosti k nepříjemnostem, stačila tato svůdná paní porodit zásluhou občasných návštěv věčně na cestách prodlévajícího manžela Morice Savojského-Carignana celkem sedm dětí, i když se nedalo přísahat na to, že byly všechny manželovy. Roku 1657 porodila první dítě, syna Ludvíka Tomáše. Po něm následovali vždy přibližně s ročním odstupem ještě čtyři další synové a dvě dcery. Její pátý syn spatřil v paláci Soissons světlo světa dne 18. října 1663. Dostal po otci jméno Evžen a zároveň zdědil vznešený titul princ Savojský. Po Paříži kolovaly uštěpačné řeči, že jeho otcem mohl být vzhledem k svým častým návštěvám v paláci klidně sám král, je však prokazatelně jisté, že v době Olympiina otěhotnění pobýval mimo Paříž.

Ludvík XIV. byl od přírody smyslný muž. K nasycení jeho věčně hladové touhy po milostných rozkoších jediná žena zřejmě nestačila, rozhodně ne nadlouho. Pro chvíle, kdy nebyla z jakýchkoli důvodů, k nimž zajisté patřilo občasné těhotenství, k dispozici hraběnka de Soissons, našel si u dvora bez velkého vybírání k mimomanželským radovánkám náhradu v osobě hraběnky La Valliere. Co na ní viděl, těžko říci. Nebyla nijak zvlášť hezká, dokonce trochu kulhala, což ovšem v loži nevadí. Zřejmě si vleže dokázala počínat tak obratně, že král si přišel na své. Nová favoritka nebyla zpočátku pro krále dostatečným důvodem pro přerušování milostných styků a rozchod s Olympií. Ani Olympie, třebaže jí nebyly Ludvíkovy nové spády utajeny, nebyla tak pošetilá, aby mu tropila žárlivé scény, natož aby se k němu uraženě obráti-

la zády. Zvláště když 9. března 1661 zemřel kardinál Mazarin, její mocná záštita, a král Ludvík XIV. se s nečekanou rázností postavil na vlastní nohy. Zdálo se však čím dál určitěji, že král sám, nejspíš pod vlivem hraběnky La Valliere, se chce vymanit z citových pout, která ho doposud svazovala s Olympií. Navedl prý známého světáka a svůdníka markýze de Vardes, aby se vloudil do Olympiina lože. De Vardes se s radostí snažil králi vyhovět. Lákaly ho nejenom Olympiiny vnady, ale i její bohatství a vliv u dvora, přednosti, z nichž mohl pro sebe leccos vyzískat. Olympii přitom nebylo nikterak proti mysli vyjít Vardesovu naléhání vstříc a vyléčit si v jeho náručí roztrpčení z královy přelétavosti. Ochotně si zpestřila svůj milostný jídelníček. Konečně, opatřit si milence patřilo u rozmařilého francouzského královského dvora k bontónu. Olympia také nezůstala u jednoho. V její ložnici si přišel na své i maršál de Villeroy a ani on nebyl zdaleka poslední v řadě. Důvěrně se přitom seznámila s anglickou princeznou Henriettou, která dlela u pařížského dvora, kde se nakonec provdala za králova bratra. Vzhledem k jeho homosexuálním sklonům si však místo něho musela opatřit náhradníka. Tuto úlohu převzal hrabě de Guiche. Olympie s Henriettou a jejich milenci utvořili důvěrně spřaženou čtveřici, která družně čelila dvorským intrikám a sama se jich bez zábran dopouštěla.

Malý Evžen, na něhož matka stejně jako na jeho sourozence nemá moc času, je ponecháván plně péči chůvy a vychovatelů. Od narození je slabounký, křehký a nepřilíš hezký. V každém období svého vyrůstání vypadal, že je mu méně, než kolik mu bylo. Králova švagrová Liselotte Falcká se o něm v jednom ze svých dopisů vyslovila, že je špinavý, rozjívený kluk, od něhož se nedá nic kloudného očekávat. Měl krátký tupý nos, pusou věčně otevřenou... Jen jeho oči uznala za docela hezké a odhadla, že je velmi chápavý. Se svými bratry se vzrůstem ani tělesnou silou nemohl měřit. Když závodili v běhu, dobíhal vždycky daleko za nimi a sotva popadal dech. Od pěti let ho na matčin příkaz oblékali do kleriky abbého s bílým límcem a do vlasů mu násilím vystříhávali tonzuru. Rodinná rada totiž rozhodla, že na rozdíl od jeho bratrů,